

—
Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ судової практики Великої Палати Верховного Суду

Рішення, внесені до ЄДРСР за
період з 18.02.2019 по 03.03.2019

2019/4

Показчик термінів

визнання за судом компетенції щодо складення адміністративного протоколу, 20, 21
витребування земельної ділянки із чужого незаконного володіння, 10, 11
відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок Чорнобильської катастрофи, 4
гарантування вкладів фізичних осіб, 8
громадські об'єднання, 7
договір про виконання робіт та надання послуг, 16
набуття права власності на частину спірної земельної ділянки, 19
особистий сервітут, 13
самочинне будівництво, 5
суміжні земельні ділянки, 18

ЗМІСТ

1. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції	4
1.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства	4
1.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку господарського судочинства	6
1.3. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства	17
2. Вимоги, які не підлягають розгляду в судовому порядку	20

1. Справи, розглянуті з підстав необхідності визначення юрисдикції

1.1. Справи, які підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства

Спір щодо соціальних виплат, передбачених Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», підлягає розгляду у порядку адміністративного судочинства

13 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу Особи 3 на ухвалу Голосіївського районного суду міста Києва від 5 березня 2018 року та постанову Апеляційного суду міста Києва від 17 травня 2018 року у цивільній справі за позовом Особи 3 до Правобережного ОУ ПФУ у м. Києві про відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Розглядаючи цю справу, Велика Палата Верховного Суду врахувала, що Особа 3 просив про нарахування та виплату соціальних виплат, тобто передбачених Законом України від 28 лютого 1991 року № 796-ХІІ «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету у порядку, встановленому КМУ.

Відповідачем у справі є орган державної влади – суб'єкт владних повноважень, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства. Тобто між сторонами виник публічно-правовий спір, пов'язаний зі здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій.

Предметну підсудність адміністративних справ на час звернення з позовом було урегульовано у статті 18 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з пунктом 4 частини першої якої місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні усі адміністративні справи щодо спорів фізичних осіб з суб'єктами владних повноважень з приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг.

Аналіз указаної норми підтверджує, що спір має розглядатися у порядку адміністративного судочинства.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2019 року у справі № 752/20801/17 (провадження № 14-530цс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79957363>.

Державна авіаційна служба України як суб'єкт владних повноважень, наділений функціями щодо погодження місця розташування об'єктів на приаеродромній території, може звертатися до адміністративного суду з позовом про знесення самочинного будівництва на такій території

13 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку письмового провадження касаційну скаргу Державної авіаційної служби України на ухвалу Київського окружного адміністративного суду від 11 серпня 2017 року та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 31 жовтня 2017 року у справі за позовом Державіаслужби до Товариства з обмеженою відповідальністю «Будгенконтракт», Державної архітектурно-будівельної інспекції України, Бучанської міської ради Київської області, треті особи: Служба безпеки України, Державне підприємство обслуговування повітряного руху України, Міністерство оборони України, регіональний структурний підрозділ «Київцентраеро», Державне підприємство «Антонов», про зобов'язання знести самочинне будівництво.

За результатами розгляду цієї справи Велика Палата Верховного Суду зазначила таке.

Підставою звернення Державіаслужби до суду з цим позовом слугувало невиконання ТОВ «Будгенконтракт» рішення від 18 липня 2017 року № 10 про припинення будівництва на приаеродромній території аеродрому ДП «Антонов».

Під час повторного розгляду справи суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у відкритті провадження, оскільки спір не стосується захисту прав, свобод та інтересів у сфері публічно-правових відносин, а пов'язаний із вирішенням питання щодо речового права, відтак його розгляд не належить до юрисдикції адміністративних судів.

Крім того, суди попередніх інстанцій зазначили, що звернення до адміністративного суду з позовом про знесення самочинного будівництва є компетенцією органів державного архітектурно-будівельного контролю, а Державіаслужба не наділена повноваженнями на звернення до суду з позовом до юридичної особи з вимогами щодо зобов'язання виконати рішення про припинення будівництва на приаеродромній території або знести самочинне будівництво.

Виходячи з аналізу правових положень Кодексу адміністративного судочинства України, Положення про Державну авіаційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 року № 520, та частин третьої, десятої статті 69 Податкового кодексу України, беручи до уваги обставини цієї справи, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що у спірних відносинах Державіаслужба, приймаючи рішення від 18 липня 2017 року № 10, діяла як суб'єкт владних повноважень, наділений функціями щодо погодження місця розташування об'єктів на приаеродромній території з метою забезпечення безпеки польотів і роботи радіотехнічних засобів цивільної авіації.

За таких обставин Велика Палата Верховного Суду вважає помилковими висновки судів першої та апеляційної інстанцій про те, що у відносинах, які склалися, Державіаслужба не здійснювала владні управлінські функції щодо ТОВ

«Будгенконтракт», і цей спір не є публічно-правовим та не належить до юрисдикції адміністративних судів.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2019 року у справі № 810/2763/17 (провадження № 11-1228апп18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79883398>.

1.2. Справи, які підлягають розгляду в порядку господарського судочинства

Спори щодо речових прав на майно громадських об'єднань як самостійних юридичних осіб та щодо організаційних відносин у межах їх створення та діяльності підлягають розгляду в порядку господарського судочинства

22 січня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в судовому засіданні касаційну скаргу Миколаївської обласної організації Українського товариства мисливців і рибалок на постанову Одеського апеляційного господарського суду від 5 вересня 2018 року у справі № 915/1674/15 за позовом Обласної організації УТМР до Громадської організації «Мисливець-Первомайськ», за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача – Особи 3, Особи 4, Особи 5, Особи 6, Особи 7, Особи 8 та третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача – Особи 9, про визнання недійсними та скасування пунктів 1–3 рішення конференції Первомайської районної громадської організації Всеукраїнської громадської організації УТМР, оформленого протоколом від 20 серпня 2012 року № 5 та зобов'язання вчинити певні дії.

Як встановив суд апеляційної інстанції, 21 жовтня 1992 року Міністерство юстиції України зареєструвало Українське товариство мисливців і рибалок; Шевченківська районна державна адміністрація м. Києва зареєструвала УТМР як юридичну особу.

1 грудня 1999 року зареєстровано Первомайську районну організацію Всеукраїнської громадської організації Українського товариства мисливців і рибалок, якій присвоєно код ЄДРПОУ 20870341, про що видано свідоцтво про реєстрацію об'єднання громадян, яка є місцевим осередком УТМР.

14 липня 2015 року Реєстраційна служба Первомайського міськрайонного управління юстиції на підставі заяви Первомайської районної громадської організації «Мисливець» провела державну реєстрацію змін її назви. Нова назва об'єднання – ГО «Мисливець-Первомайськ».

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що відповідач входить у структуру УТМР та є його місцевим осередком, проте внаслідок прийняття оспореного рішення він вийшов з підпорядкування позивача та УТМР всупереч положенням статутів та приписам Закону України від 16 червня 1992 року № 2461-XII «Про об'єднання громадян», використавши для свого створення майно, надане йому в користування позивачем.

За результатами розгляду Велика Палата Верховного Суду прийняла постанову, в якій зазначила таке.

Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку (частина п'ята статті 1 Закону України від 22 березня 2012 року № 4572-VI «Про громадські об'єднання»).

Одним із принципів утворення та діяльності громадського об'єднання є відсутність майнового інтересу, тобто, члени (учасники) громадського об'єднання не мають права на частку майна громадського об'єднання та не відповідають за його зобов'язаннями. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи) (частина шоста статті 3 Закону України «Про громадські об'єднання»).

Громадське об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи, діє на підставі статуту, громадського об'єднання, який має, зокрема, містити відомості про порядок створення, діяльності та припинення діяльності відокремлених підрозділів громадського об'єднання, порядок оскарження рішень, дій, бездіяльності керівних органів громадського об'єднання та розгляду скарг.

Пунктами 3.8–3.11 статуту УТМР визначений порядок застосування заходів громадського впливу до членів товариства та порядок оскарження ними таких заходів; а пунктом 1.3 статуту визначено наявність у товаристві районних, міжрайонних, міських організацій – юридичних осіб, які входять до єдиної системи товариства, однак не є членами товариства.

Звертаючись із позовом, позивач вказував на порушення його майнових прав, які полягають у здійсненні за наслідками прийняття спірного рішення відповідачем своєї діяльності на базі майна позивача та УТМР, однак як громадським об'єднанням, не підпорядкованим позивачу та органам УТМР, що не здійснює сплату внесків або подання звітів про свою господарську діяльність, всупереч положенням статуту УТМР, які регулюють організаційно-правові відносини у товаристві, та порушує його майнові права.

Як убачається з матеріалів справи, учасниками спірних правовідносин є окремі суб'єкти приватного права, зареєстровані як юридичні особи, і предметом позову є оскарження рішення, прийнятого органом юридичної особи – відповідача, позивачем, який не є членом відповідача як громадського об'єднання.

Спори у відповідних правовідносинах є спорами щодо речових прав на майно самостійних юридичних осіб та щодо організаційних відносин у межах створення та діяльності юридичних осіб, що свідчить про належність їх до правовідносин у сфері господарювання.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 22 січня 2019 року у справі № 915/1674/15 (провадження № 12-276гс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79958162>.

Справи у спорах між суб'єктами господарювання, де однією зі сторін є банк, повноваження органів управління та контролю якого здійснює Фонд гарантування вкладів фізичних осіб під час процедури виведення такого банку з ринку або його ліквідації, у тому числі в особі уповноваженої особи (осіб) Фонду, підлягають розгляду в порядку господарського судочинства

5 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула касаційну скаргу уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Енергобанк» на постанову Київського апеляційного господарського суду від 23 січня 2018 року та рішення Господарського суду міста Києва від 4 липня 2017 року у справі № 910/9935/16 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Ю. ЕФ. Кепітал Партнерс Україна» до уповноваженої особи ПАТ «Енергобанк», Фонду, за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача – Особи 7, про визнання протиправними дій та зобов'язання вчинити дії.

У травні 2016 року ТОВ «Ю. ЕФ. Кепітал Партнерс Україна» звернулося до господарського суду з позовом до уповноваженої особи ПАТ «Енергобанк», Фонду про визнання протиправними дій уповноваженої особи ПАТ «Енергобанк» в частині відхилення та невключення кредиторських вимог позивача до реєстру акцептованих вимог кредиторів ПАТ «Енергобанк» в загальному розмірі 7 602 500 грн; зобов'язання уповноваженої особи ПАТ «Енергобанк» акцептувати (визнати) вимоги позивача у загальному розмірі 7 602 500 грн, а саме: вимоги щодо заборгованості ПАТ «Енергобанк» по оренді майна відповідно до договорів оренди майна від 3 березня 2011 року та від 4 травня 2011 року в загальному розмірі 1 040 447,85 грн; вимоги щодо грошових коштів, які містились на банківському рахунку станом на 13 лютого 2015 року, в загальному розмірі 6 562 022,15 грн; зобов'язання уповноваженої особи ПАТ «Енергобанк» внести зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів ПАТ «Енергобанк» в частині збільшення акцептованих вимог позивача на 7 602 500 грн та подати зміни на затвердження виконавчою дирекцією Фонду.

Фонд проти задоволення позову заперечив, зазначивши, що законодавство у галузі гарантування вкладів фізичних осіб регламентує чіткий порядок звернення кредиторів із вимогами про забезпечення відшкодування коштів за вкладями, зокрема, щодо включення їх до реєстру кредиторів на повернення банківських вкладів і відсотків, та правові підстави задоволення Фондом таких вимог. Реєстр акцептованих вимог кредиторів, що подавався уповноваженою особою, та зміни до нього підлягають затвердженню виконавчою дирекцією Фонду. Направлення позивачем листа від 3 червня 2015 року №03/06/15-01 про припинення зобов'язань за кредитним договором, на думку Фонду, мало на меті уникнення відповідальності за невиконання кредитних зобов'язань шляхом застосування статті 606 Цивільного кодексу України, і в цьому листі йдеться саме про припинення зобов'язання, а не про пред'явлення своїх кредиторських вимог. Припинення зобов'язання шляхом поєднання кредитора та

боржника в одній особі виключає в той же час і визнання тих же самих вимог як кредиторських до банку.

За результатами розгляду Велика Палата Верховного Суду прийняла постанову, в якій зазначила таке.

З моменту запровадження у банку тимчасової адміністрації Фонд (або його уповноважена особа) набуває повноваження органів управління та контролю банку з метою реалізації покладених на нього чинним законодавством функцій. При цьому банк зберігає свою правосуб'єктність юридичної особи та відповідного самостійного суб'єкта господарювання до завершення процедури його ліквідації та внесення запису про це до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Такий правовий статус Фонду (його уповноваженої особи), визначений Законом України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», дає підстави для висновку про те, що Фонд як юридична особа публічного права може бути суб'єктом як публічно-правових, так і приватноправових правовідносин. При цьому в приватноправових відносинах, якими є здійснення функцій органу управління банку, у якому запроваджено тимчасову адміністрацію, чи банку, який ліквідується, Фонд не здійснює функцій суб'єкта владних повноважень у розумінні статті 3 Кодексу адміністративного судочинства України (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин).

Враховуючи викладене, а також з огляду на передбачені Законом «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» повноваження, за якими Фонду доручено забезпечувати відновлення платоспроможності банку або підготовку його до ліквідації, спірні правовідносини набувають ознак договірних відносин між банком та юридичною особою. Отже, у справі, що розглядається, позивач оскаржує дії уповноваженої особи не як суб'єкта владних повноважень, а як органу управління банком, який здійснює заходи щодо забезпечення збереження активів банку, запобігання втрати майна та грошових коштів.

Зважаючи на суб'єктний склад сторін спору та характер правовідносин у цій справі, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про належність цього спору до юрисдикції господарських судів.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 5 лютого 2019 року у справі № 910/9935/16 (провадження № 12-221гс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80112387>.

Позовні вимоги прокурора щодо визнання недійсними рішень Виконавчого комітету селищної ради, на підставі яких відбулося безоплатне виділення спірних земельних ділянок, та витребування земельної ділянки в останнього власника – юридичної особи, які нерозривно пов'язані між собою підставою виникнення, стосуються одного й того ж майна, необхідно розглядати в межах одного провадження в порядку господарського судочинства

12 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Трейдом» на постанову Київського апеляційного господарського суду від 5 червня 2018 року за позовом першого заступника прокурора Київської області в інтересах держави в особі Кабінету Міністрів України до Козинської селищної ради, Товариства з обмеженою відповідальністю «Трейдом», за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідачів – Особи 4, Особи 5, Особи 6, Особи 7, Приватного акціонерного товариства «Київська пересувна механізована колона-2», про визнання недійсними рішень виконавчого комітету селищної ради, витребування земельної ділянки із чужого незаконного володіння.

Як установив суд апеляційної інстанції, рішенням Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 28 квітня 2000 року № 9/1 «Про вилучення земельної ділянки та зарахування її до земель запасу селищної ради» вилучено із землекористування Київського державного лісогосподарського об'єднання «Київліс» земельні ділянки в кварталі 38 виділах 2, 3, 5, 8, 9, 11 та 24 Козинського лісництва загальною площею 6,5 га та зараховано вилучені ділянки до земель запасу селищної ради.

Рішенням Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 26 жовтня 2000 року № 5/3 «Про вилучення земельної ділянки та зарахування її до земель запасу селищної ради» вилучено із землекористування Київського державного лісогосподарського об'єднання «Київліс» земельні ділянки в кварталі 38 виділах 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 та 24 Козинського лісництва загальною площею 16 га та зараховано вилучені ділянки до земель запасу селищної ради.

На підставі рішення Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 27 липня 2000 року № 6/4 «Про затвердження проекту відведення та надання земельної ділянки під розміщення товариства індивідуальних забудовників» за рахунок вказаних вище земель ЗАТ «Київська пересувна механізована колона-2» (правонаступник – Приватне акціонерне товариство «Київська пересувна механізована колона-2») надано земельну ділянку площею 22,5 га під розміщення Товариства індивідуальних забудовників «Сосновий Бір».

У подальшому частину цієї землі рішенням Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 29 листопада 2001 року № 6/1 «Про надання та передачу у приватну власність земельних ділянок із земель ТІЗ «Сосновий бір» безкоштовно передано у приватну власність членам товариства для будівництва та обслуговування житлових будинків і господарських споруд, а також для ведення особистого підсобного

господарства, зокрема: Особі 4 – площею 0,5762 га (ділянка Номер 2), Особі 6 – площею 0,4764 га (ділянка № 60) та Особі 7 – площею 0,4500 га (ділянка Номер 3).

Після цього, 13 грудня 2001 року на підставі договорів купівлі-продажу №№ 4646, 4642 і 4638 Особа 4, Особа 6 і Особа 7 на користь Особи 5 відчужено ділянки Номер 2, Номер 7, Номер 8, у зв'язку з чим остання отримала державний акт на право власності на вказані земельні ділянки серії Номер 4, які об'єднала в одну, та в подальшому на підставі заяви № 1649 здійснила поділ останньої на земельні ділянки з кадастровими номерами Номер 5 площею 0,4500 га для будівництва та обслуговування житлового будинку (яка складається з ділянки Номер 7 і Номер 1 площею 1,0527 га для ведення особистого селянського господарства (яка складається з ділянок Номер 8 і Номер 2)).

Управління Держкомзему в Обухівському районі Київської області 26 січня 2012 року видало Особі 5 державний акт на право власності на земельну ділянку з кадастровим Номером 1 площею 1,0527 га серії Номер 6.

У подальшому, 24 грудня 2015 року на підставі договору міни № 3251 Особа 5 відчужила належну їй земельну ділянку з кадастровим номером Номер 1 на користь ТОВ «Трейдом».

Таким чином, як установив суд апеляційної інстанції, як на час звернення першого заступника прокурора Київської області в інтересах держави в особі Кабінету Міністрів України до Господарського суду Київської області з позовом до Козинської селищної ради та ТОВ «Трейдом» про визнання недійсними рішень Виконавчого комітету Козинської селищної ради та витребування земельної ділянки із чужого незаконного володіння, так і на час розгляду справи у суді апеляційної інстанції, власником спірної земельної ділянки з кадастровим Номером 1 (ділянки Номер 2 і Номер 3 згідно з договором міни від 24 грудня 2015 року за № 3251) є ТОВ «Трейдом».

Велика Палата Верховного Суду вважає необґрунтованими висновки суду першої інстанції про те, що спір в частині позовної вимоги про визнання недійсним рішення Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 29 листопада 2001 року № 6/1 «Про надання та передачу у приватну власність земельних ділянок із земель ТІЗ «Сосновий бір» виник у цивільних правовідносинах органу місцевого самоврядування та громадянина щодо передачі земельної ділянки.

Наведена вище позовна вимога не стосується прав і обов'язків фізичних осіб, оскільки громадяни – Особа 4 та Особа 7, яким відводились земельні ділянки (ділянки Номер 2 і Номер 3) у власність, не є їх власниками на час пред'явлення позову, у зв'язку з чим ці особи правомірно зазначені у позові прокурором як треті особи.

При цьому Велика Палата Верховного Суду наголошує на тому, що у цьому позові позовні вимоги до Особи 4 та Особи 7 першим заступником прокурора Київської області не заявлялися. Та обставина, що одна із позовних вимог прокурора хоча і стосується визнання недійсними рішення Виконавчого комітету Козинської селищної ради від 29 листопада 2001 року № 6/1 «Про надання та передачу у приватну власність земельних ділянок із земель ТІЗ «Сосновий бір», на підставі якого у фізичних осіб виникли цивільні права на зазначені в цьому рішенні земельні ділянки, але у подальшому були припинені через відчуження ними цих земельних ділянок, не відносить позов в цій частині до юрисдикції загальних судів, оскільки метою її

пред'явлення у сукупності з іншими вимогами є витребування земельної ділянки у юридичної особи – ТОВ «Трейдом», яка є її власником і володільцем на час пред'явлення позову.

З огляду на викладене висновки Господарського суду Київської області щодо порушення прокурором правил об'єднання позовних вимог та вимог статті 20 Господарського процесуального кодексу України є помилковими та суперечать вимогам чинного законодавства.

За таких обставин висновок суду першої інстанції щодо необхідності розгляду позовної вимоги про визнання недійсним вказаного вище рішення Виконавчого комітету Козинської селищної ради в порядку цивільного судочинства не ґрунтується на вимогах чинного законодавства.

Отже, позовні вимоги у цій справі нерозривно пов'язані між собою підставою виникнення, стосуються одного й того ж майна – спірної земельної ділянки, що має наслідком повернення цього майна законному власнику у разі задоволення позову, і відповідно до статей 20, 24, 30 і 173 ГПК України ці позовні вимоги необхідно розглядати в межах однієї справи, одного провадження в порядку господарського судочинства.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2019 року у справі № 911/414/18 (провадження № 12-231гс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80115448>.

Закінчення строку, на який було встановлено сервітут, зумовлює припинення дії договору, на підставі якого позивач за первісним позовом користувався спірною земельною ділянкою. Первісні позовні вимоги про визнання права користування земельною ділянкою і зустрічні позовні вимоги міської ради про зобов'язання здійснити демонтаж тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, розташованих на спірній земельній ділянці, та її повернення міській раді підлягають розгляду у порядку господарського судочинства

12 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу фізичної особи – підприємця Ч. на постанову Донецького апеляційного господарського суду від 29 травня 2018 року та рішення Господарського суду Донецької області від 27 лютого 2018 року у справі № 905/2765/17 за позовом ФОП Ч. до Слов'янської міської ради Донецької області про визнання права користування земельною ділянкою, за зустрічним позовом Слов'янської міської ради Донецької області до ФОП Ч. про зобов'язання здійснити демонтаж групи тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, розташованих у м. Слов'янську на земельній ділянці за кадастровим номером <...> площею 0,0090 га та повернення земельної ділянки Слов'янській міській раді, привівши вказану земельну ділянку у попередній стан.

У листопаді 2017 року ФОП Ч. звернувся до Господарського суду Донецької області з позовом до Слов'янської міської ради Донецької області, в якому просив суд визнати

за ним право користування земельною ділянкою за кадастровим номером <...> площею 0,0090 га, розташованою у м. Слов'янську.

На обґрунтування позовних вимог позивач посилається на неправомірну бездіяльність відповідача, яка полягає у непродовженні строку дії паспорта прив'язки розміщення групи тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності та непродовженні строку дії договору строкового особистого сервітуту від 1 березня 2014 року на той самий термін та на тих самих умовах, котрі передбачені цим договором.

Заперечуючи проти позову, відповідач посилається на рішення Слов'янської міської ради від 5 квітня 2017 року № 8-XXII-7, яким визнано таким, що втратило чинність, рішення Слов'янської міської ради від 2 березня 2012 року № 11-XXIV-6 «Про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності на території Слов'янської міської ради» та встановлено, що договори особистого сервітуту на розміщення тимчасових споруд, які укладені зі Міською радою, зокрема і договір особистого сервітуту від 1 березня 2014 року, укладений між сторонами у справі, діють до закінчення строку, встановленого договором, а саме (у випадку, що розглядається) до 18 жовтня 2017 року.

Окрім цього, Міська рада зазначає, що на сьогодні розташовані у м. Слов'янську спірні тимчасові споруди є самовільно встановленими без відповідних дозвільних документів та підлягають демонтажу, оскільки паспорт прив'язки на момент початку встановлення споруд був анульований.

За результатами розгляду Велика Палата Верховного Суду прийняла постанову, в якій зазначила таке.

Відповідно до статті 100 Земельного кодексу України сервітут може бути встановлений договором, законом, заповітом або рішенням суду. Сервітут може належати власникові (володільцеві) сусідньої земельної ділянки, а також іншій конкретно визначеній особі (особистий сервітут). Земельний сервітут може бути встановлений договором між особою, яка вимагає його встановлення, та власником (володільцем) земельної ділянки. Земельний сервітут підлягає державній реєстрації в порядку, встановленому для державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Згідно зі статтею 101 ЗК України дія земельного сервітуту зберігається у разі переходу прав на земельну ділянку, щодо якої встановлений земельний сервітут, до іншої особи. Земельний сервітут не може бути предметом купівлі-продажу, застави та не може передаватися будь-яким способом особою, в інтересах якої цей сервітут встановлено, іншим фізичним та юридичним особам. Власник, землекористувач земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, має право вимагати від осіб, в інтересах яких встановлено земельний сервітут, плату за його встановлення, якщо інше не передбачено законом. Власник земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, має право на відшкодування збитків, завданих встановленням земельного сервітуту.

Як установили суди попередніх інстанцій, договір строкового особистого сервітуту від 1 березня 2014 року укладено між ФОП Ч. та Міською радою строком до 18 жовтня 2017 року. Строк дії договору відповідає строку дії паспорта прив'язки.

Відповідно до пунктів 13, 23 договору після припинення його дії ФОП Ч. повертає Міській раді земельну ділянку у стані, не гіршому порівняно з тим, у якому він її одержав у користування. Дія договору припиняється, зокрема, у разі закінчення строку, на який його було укладено.

При цьому можливість автоматичного продовження строку дії договору особистого сервітуту умовами цього договору не передбачена.

Водночас посилення скажника на обставини порушення Міською радою процедури анулювання паспорта прив'язки до закінчення строку його дії не входить до предмета дослідження у цій справі, оскільки на час звернення ФОП Ч. із первісним позовом визначений у паспорті прив'язки строк його дії до 18 жовтня 2017 року у будь-якому випадку сплив, чого скажник не спростував.

З огляду на наведене Велика Палата Верховного Суду погоджується з висновком судів попередніх інстанцій про те, що закінчення строку, на який було встановлено сервітут, зумовлює припинення дії договору, на підставі якого позивач за первісним позовом користувався спірною земельною ділянкою.

Окрім цього, при вирішенні спору суди також урахували рішення Міської ради від 5 квітня 2017 року № 8-XXII-7, яким встановлено, що договори особистого строкового сервітуту на розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності на території Міської ради, укладені із нею та зареєстровані в установленому порядку, діють до закінчення строку, встановленого договорами. Зазначене рішення є обов'язковим для виконання. На час розгляду спору вказане рішення не скасовано та не визнано недійсним.

З огляду на наведене підстав для визнання за ФОП Ч. права користування спірною земельною ділянкою на той самий термін та на тих самих умовах, котрі передбачені договором строкового особистого сервітуту від 1 березня 2014 року, немає.

При цьому довід скажника про необхідність застосування до спірних правовідносин положень Закону України від 6 вересня 2005 року № 2806-IV «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» визнається Великою Палатою Верховного Суду необґрунтованим, оскільки предметом доказування у цій справі є наявність або відсутність підстав для визнання за ФОП Ч. права користування спірною земельною ділянкою відповідно до договору строкового особистого сервітуту від 1 березня 2014 року, а не обставини, пов'язані з неперодовженням строку дії паспорта прив'язки.

При цьому Велика Палата Верховного Суду зауважує, що предметом спору у цій справі є правомірність припинення договору особистого строкового сервітуту та, як наслідок, демонтаж малої архітектурної форми (торговельного павільйону), стосується приватних інтересів підприємця, має цивільно-правову природу. Зазначене виключає кваліфікацію правовідносин сторін у цій справі як такі, що засновані на управлінських чи контролюючих функціях однієї сторони стосовно іншої, а отже, цей позов не має визначених Кодексом адміністративного судочинства України ознак адміністративного.

Окрім цього, слід зауважити, що зустрічний позов, який не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства, також не підлягає розгляду за правилами

цивільного судочинства, а має вирішуватися в порядку господарського судочинства з огляду на таке.

Як убачається з матеріалів справи, спірні правовідносини виникли між підприємцем та органом місцевого самоврядування.

Враховуючи правомірні висновки судів попередніх інстанцій про відсутність підстав для визнання за позивачем за первісним позовом права користування земельною ділянкою відповідно до договору строкового особистого сервітуту від 1 березня 2014 року, у останнього виник обов'язок звільнити спірну земельну ділянку, привівши її у попередній стан, здійснивши демонтаж групи тимчасових споруд.

За таких обставин висновок судів про задоволення зустрічного позову Міської ради щодо зобов'язання ФОП Ч. здійснити демонтаж групи тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, розташованих на спірній земельній ділянці, та повернення земельної ділянки Міській раді після приведення вказаної земельної ділянки у попередній стан, визнається правильним.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 12 лютого 2019 року у справі № 905/2765/17 (провадження № 12-230гс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80116080>.

У випадку зареєстрованого у встановленому порядку припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця її господарські зобов'язання за укладеними договорами не припиняються, а продовжують існувати, оскільки вона як фізична особа не перестає існувати та відповідає за своїми зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном. Відповідні спори підлягають розгляду у порядку господарського судочинства

13 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи касаційну скаргу Публічного акціонерного товариства Банк «Траст» на постанову Київського апеляційного господарського суду від 21 серпня 2018 року та ухвалу Господарського суду міста Києва від 9 липня 2018 року у справі № 910/8729/18 за позовом ПАТ Банк «Траст» до Д. про визнання договору недійсним та застосування наслідків його недійсності.

У липні 2018 року ПАТ Банк «Траст» звернулося до Господарського суду міста Києва з позовом до Д. про визнання недійсним договору від 1 лютого 2016 року № 12/02-16 про виконання робіт та надання послуг, укладеного між цим банком та фізичною особою – підприємцем Д., та про застосування наслідків недійсності цього правочину у вигляді стягнення з відповідача 1 300 000 грн.

Господарський суд міста Києва ухвалою від 9 липня 2018 року відмовив ПАТ Банк «Траст» у відкритті провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 175 Господарського процесуального кодексу України.

Мотивуючи ухвалу, суд першої інстанції вказав, що оскільки відповідач є фізичною особою та на дату подання позову вже не має статусу суб'єкта підприємницької

діяльності, то цей спір не підлягає вирішенню в господарських судах України з огляду на приписи статей 4, 20 ГПК України.

Київський апеляційний господарський суд постановою від 21 серпня 2018 року ухвалу місцевого господарського суду залишив без змін.

У вересні 2018 року ПАТ Банк «Траст» подало до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду касаційну скаргу, в якій просить скасувати постанову Київського апеляційного господарського суду від 21 серпня 2018 року та ухвалу Господарського суду міста Києва від 9 липня 2018 року, справу направити на розгляд до суду першої інстанції.

Скаржник вважає, що господарський суд залишив поза увагою ті обставини, що цей спір виник саме з господарської діяльності відповідача, позовні вимоги заявлено про визнання недійсним господарського договору, укладеного суб'єктами господарювання. Ці правовідносини врегульовані нормами як Цивільного кодексу України, так і Господарського кодексу України, а процесуальним законом не передбачено імперативної норми щодо віднесення цього спору до юрисдикції інших судів.

За результатами розгляду цієї справи Велика Палата Верховного Суду зазначила таке.

Як зазначалося, звертаючись із цим позовом, позивач просив визнати недійсним договір про виконання робіт та надання послуг, укладений між ним та ФОП Д.

Аналіз змісту та підстав поданого позову свідчить про те, що спір між сторонами виник щодо недійсності господарського договору, яким було опосередковано зобов'язальні правовідносини сторін спору з виконання робіт та надання послуг.

Згідно із частиною першою статті 128 ГК України громадянин визнається суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи відповідно до статті 58 цього Кодексу.

За частиною першою статті 173 ГК України зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених цим Кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або відмовитися від певних дій, а інший суб'єкт (управнена сторона) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку, є господарським зобов'язанням.

Відповідно до статті 52 ЦК України ФОП відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення.

За змістом статей 51, 52, 598–609 ЦК України, статей 202–208 ГК України, частини восьмої статті 4 Закону України від 15 травня 2003 року № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» у випадку припинення підприємницької діяльності ФОП (із внесенням до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських

формувань запису про державну реєстрацію такого припинення) її зобов'язання (господарські зобов'язання) за укладеними договорами не припиняються, а продовжують існувати, оскільки вона як фізична особа не перестає існувати та відповідає за своїми зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном.

Отже, позивач, звертаючись до господарського суду, обґрунтовано визначив належність спору до господарської юрисдикції відповідно до суб'єктного складу та змісту правовідносин сторін як таких, що виникли з господарського договору, зобов'язання за яким у відповідача із втратою його статусу як ФОП не припинились.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2019 року у справі № 910/8729/18 (провадження № 12-294гс18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79883411>.

1.3. Справи, які підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства

Спір про оскарження рішень відділу Держземагентства про відмову у вчиненні дій, яка обґрунтована існуванням права власності та перетином суміжних земельних ділянок позивача та третьої особи, підлягає розгляду за правилами цивільного судочинства

23 січня 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку письмового провадження касаційну скаргу Особи 3 на ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 10 травня 2017 року у справі № 826/14370/14 за позовом Особи 3 до Черевківської сільської ради Згурівського району Київської області, Відділу Держземагентства у Згурівському районі Київської області, третя особа – Особа 4, про визнання протиправними та скасування рішень.

Суди попередніх інстанцій установили, що на підставі рішення Сільради від 25 грудня 2003 року № 53 Особі 3 було передано в приватну власність земельні ділянки площею 0,2500 га для будівництва та обслуговування жилого будинку та площею 0,2627 га для ведення особистого селянського господарства за Адресою 2.

Згідно з актом встановлення на місцевості, погодження зовнішньої межі земельної ділянки та передачу на зберігання межових знаків користувачу Особі 3 від 26 квітня 2003 року із сусіднім землекористувачем земельної ділянки за Адресою 1 Особою 5 було погоджено спільну межу. Цей акт підписано представником Сільради та представником районного відділу земельних ресурсів.

Згурівський районний відділ земельних ресурсів висновком від 10 квітня 2004 року погодив та дозволив надати у приватну власність вищевказані земельні ділянки.

28 липня 2004 року позивачу були видані державні акти на право власності на земельні ділянки площею 0,2500 га та 0,2627 га за Адресою 2 (серії Номер 1 та Номер 2).

26 лютого 2015 року Особа 3 звернулася до відділу Держземагентства з заявами про внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру.

Відділ Держземагентства рішенням від 26 лютого 2015 року № РВ-3200114042015 відмовив позивачу у внесенні відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру у зв'язку з невідповідністю поданих документів вимогам Закону України від 7 липня 2011 року № 3613-VI «Про Державний земельний кадастр» і Порядку ведення земельного кадастру, а саме: перетин з ділянкою Номер 4, площа співпадає на 0,4171 %; перетин з ділянкою Номер 3, площа співпадає на 3,476 %.

Того ж дня відділ Держземагентства рішенням № РВ-3200114032015 відмовив Особі 3 у внесенні відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру з посиланням на те, що подані документи не відповідають вимогам законодавства і Порядку ведення земельного кадастру, а саме: перетин з земельною ділянкою Номер 3, площа співпадає на 2,403%.

Не погодившись із рішеннями відділу Держземагентства від 26 лютого 2015 року № РВ-3200114042015, № РВ-3200114032015 Особа 3 звернулася до суду з цим позовом.

За результатами розгляду справи Велика Палата Верховного Суду прийняла постанову, в якій зазначила таке.

Цей позов подано на поновлення прав позивача у сфері земельних відносин. При цьому між Особою 3 та суміжним користувачем – третьою особою в справі Особою 4 існує невирішений спір щодо меж наданих їм у власність земельних ділянок.

Ураховуючи, що цей позов направлено на поновлення прав позивача у сфері земельних відносин, а також беручи до уваги факт існування у Особи 4 права власності на суміжні земельні ділянки, перетин з якими став підставою для прийняття відділом Держземагентства оскаржуваних рішень, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що цей спір не є публічно-правовим, оскільки поглинається спором про право, а тому має вирішуватися судами за правилами цивільного судочинства.

Крім того, визнання протиправними та скасування рішень відділу Держземагентства від 26 лютого 2015 року № РВ-3200114042015, № РВ-3200114032015 про відмову у внесенні відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру не призведе до поновлення прав Особи 3, адже державні акти щодо права власності Особи 4 на вказані земельні ділянки залишаться чинними, а тому поновити своє порушене право щодо користування земельними ділянками позивач може виключно шляхом звернення до суду в порядку цивільного судочинства.

Аналогічний висновок щодо застосування норм процесуального права у подібних відносинах викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 29 травня 2018 року у справі № 816/619/15-а (провадження № 11-300апп18).

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 23 січня 2019 року у справі № 826/14370/14 (провадження № 11-667апп18) можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79958077>.

Спір за позовом співвласника житлового будинку про скасування рішення міської ради щодо надання іншому співвласникові дозволу на виготовлення технічної документації із землеустрою земельної ділянки, яка знаходиться під будинком, підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства

13 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку письмового провадження касаційну скаргу Особи 4 на постанову Христинівського районного суду Черкаської області від 4 травня 2016 року та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 15 червня 2016 року у справі за позовом Особи 3 до Христинівської міської ради Черкаської області, третя особа – Особа 4, про визнання протиправним та скасування рішення.

У травні 2015 року Особа 3 звернулася до Христинівського районного суду Черкаської області з позовом, у якому просила визнати протиправним та скасувати рішення Христинівської міськради від 27 листопада 2014 року № 40-2/14-VI «Про надання дозволу на виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)» в частині надання дозволу Особі 4 на виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) площею 0,04895 га за Адресою 1.

За результатами розгляду Велика Палата Верховного Суду прийняла постанову, в якій зазначила таке.

Як убачається з матеріалів справи, спірна земельна ділянка не є вільною, оскільки знаходиться під житловим будинком, що перебуває у спільній сумісній власності позивачки та третьої особи, і вони мають намір поділити між собою право користування та відповідно право володіння цією земельною ділянкою. Ніхто інший, окрім співвласників цього домоволодіння, не може претендувати на вказану земельну ділянку, оскільки така зайнята об'єктом нерухомого майна – житловим будинком, де проживають співвласники цього будинковолодіння, що виключає можливість розгляду цього спору в порядку адміністративного судочинства.

Тобто, предметом цього спору є поділ земельної ділянки (визначення межі користування та володіння) між двома співвласниками житлового будинку, що знаходиться на спірній земельній ділянці, і визначеній адресним номером будинковолодіння.

Згідно з принципом єдності юридичної долі земельної ділянки та розташованого на ній будинку, споруди (зміст якого розкривається у статті 120 Земельного кодексу України та статті 377 Цивільного кодексу України) особа, яка законно набула у власність будинок, споруду, має цивільний інтерес в оформленні права на земельну ділянку під такими будинком і спорудою після їх набуття.

Отже, відповідно до зазначених правових норм власники будинковолодіння мають право на приватизацію земельної ділянки, в тому числі шляхом безоплатної передачі їм такої із земель державної або комунальної власності, де розташована вказана споруда.

Якщо особа стверджує про порушення її прав наслідками, що спричинені рішенням, дією чи бездіяльністю органу місцевого самоврядування, які вона вважає неправомірними, і ці наслідки призвели до виникнення, зміни або припинення її цивільних прав чи інтересів або пов'язані з реалізацією її майнових або особистих немайнових прав чи інтересів, зокрема і щодо оформлення права на земельну ділянку під набутих у власність будинком або спорудою, то визнання незаконними таких рішень і їх скасування є способом захисту відповідних цивільних прав та інтересів.

Суд визнає незаконним і скасовує правовий акт індивідуальної дії, виданий, зокрема, органом місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси (частина перша статті 21 ЦК України).

Таким чином, предметом розгляду в цій справі є не стільки дії та рішення органу місцевого самоврядування як суб'єкта, наділеного владно-управлінськими функціями, скільки приватний інтерес позивачки щодо набуття права власності на частину спірної земельної ділянки, що свідчить про приватноправовий, а не публічно-правовий характер спірних правовідносин.

З огляду на наведене, враховуючи суть спірних правовідносин, Велика Палата Верховного Суду встановила помилковість висновків судів попередніх інстанцій про те, що спір у цій справі є публічно-правовим та належить до юрисдикції адміністративних судів, оскільки має вирішуватися в порядку цивільного судочинства.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2019 року у справі № 706/563/15-а (провадження № 11-1218апп18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80081035>.

2. Вимоги, які не підлягають розгляду в судовому порядку

Вимоги позивача про визнання за судом компетенції щодо складення адміністративного протоколу та зобов'язання суду скласти такий протокол не можуть бути предметом судового розгляду ані в порядку адміністративного, ані в порядку кримінального судочинства

6 лютого 2019 року Велика Палата Верховного Суду розглянула в порядку письмового провадження справу за позовом Особи З до Уманського міськрайонного суду Черкаської області про наявність компетенції та зобов'язання вчинити дії за касаційною скаргою Особи З на ухвалу Уманського міськрайонного суду Черкаської області від 22 вересня 2017 року та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 29 листопада 2017 року.

У лютому 2017 року Особа З звернувся до Уманського міськрайонного суду Черкаської області з позовом, у якому, зокрема, просив:

- визнати наявність компетенції в Уманського міськрайонного суду Черкаської області для складання адміністративного протоколу;

- зобов'язати Уманський міськрайонний суд Черкаської області скласти протокол за невиконання судового рішення від 3 лютого 2015 року слідчим Особою 4 у кримінальному провадженні № 12013250250001394.

Суди першої та апеляційної інстанцій відмовили у відкритті провадження в адміністративній справі. Суди зазначили, що спір у цій справі не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства, оскільки спірні правовідносини не стосуються здійснення суб'єктом владних повноважень своїх владних управлінських функцій. Дії суду (судді), вчинені при виконанні ним своїх обов'язків щодо здійснення правосуддя є процесуальними, а не управлінськими, і оскаржуються у порядку, визначеному процесуальними законами. До того ж, позов, що стосується компетенції у сфері управління, може бути подано виключно суб'єктом владних повноважень до іншого суб'єкта владних повноважень, водночас нормами процесуального закону не передбачено права звернення фізичної особи до адміністративного суду з позовом про встановлення компетенції суду для складання адміністративного протоколу. Суд апеляційної інстанції роз'яснив позивачеві, що його позов підлягає розгляду судом у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

За результатами розгляду цієї справи Велика Палата Верховного Суду зазначила таке.

За змістом положень Кодексу адміністративного судочинства України як компетенційні спори розуміють спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління (публічної адміністрації), у тому числі делегованих повноважень. Особливістю таких спорів є те, що сторонами у них – як позивачем, так і відповідачем – є суб'єкти владних повноважень. Тобто, позивачем у компетенційних спорах є суб'єкт владних повноважень, якщо він вважає, що інший суб'єкт владних повноважень – відповідач своїм рішенням або діями втрутився у його компетенцію, або що прийняття такого рішення чи вчинення дій є його прерогативою.

У справі, яка переглядається, позивач Особа 3 не є суб'єктом владних повноважень, а отже не наділений адміністративною процесуальною дієздатністю в частині пред'явлення позову щодо визнання наявності чи відсутності компетенції (повноважень) у відповідача.

Водночас дії суду в процесі реалізації ним функцій щодо здійснення правосуддя є процесуальними, а не управлінськими, відповідно спірні правовідносини в цій справі не стосуються здійснення суб'єктом владних повноважень своїх владних управлінських функцій у розумінні КАС України.

Беручи до уваги наведене, суди першої та апеляційної інстанцій дійшли правильного висновку про те, що вимоги позивача про визнання за судом компетенції щодо складання адміністративного протоколу та зобов'язання суду скласти такий протокол не можуть бути розглянуті в порядку адміністративного судочинства. Разом із цим Велика Палата Верховного Суду вважає, що такі вимоги не можуть розглядатися й у порядку кримінального судочинства, оскільки норми КПК України не передбачають права особи на звернення з такою заявою.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 6 лютого 2019 року у справі № 705/748/17 (провадження № 11-1195ап18) можна ознайомитися за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79883388>.

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 18.02.2019 по 03.03.2019 / Упоряд: д-р юрид. наук В. Ю. Уркевич; відпов. за вип.: канд. юрид. наук Р. Ш. Бабанли. – Київ, 2019. – Вип. 4. – 21 стор.

¹ **Застереження:** видання містить короткий огляд деяких судових рішень Великої Палати. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Підписуйтеся на нашу сторінку у Facebook
fb.com/supremecourt.ua